

KRONIKA

CHRONICLE

Začiatkom septembra 2014 hostil portugalský Lisabon 12. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Európskej asociácie urbánnych dejín.¹ Na pôde lokálneho partnera konferencie, ktorou bola Faculty of Social Sciences and Humanities of NOVA University of Lisbon, sa stretlo bezmála 600 pozvaných delegátov zo 44 krajín celého sveta. Popri 51 delegátoch z Belgicka, 49 z USA, 12 z Brazílie, 6 z Austrálie alebo Japonska sa v pozícii trpaslíka so zastúpením jedinej inštitúcie ocitlo i Slovensko. Pre porovnanie, zo susednej Českej republiky bolo na konferencii 20 delegátov.

Výsledkom odborne i časovo náročného procesu výberu organizátorov jednotlivých sekcií (december 2012 – marec 2013) a následne výberu referentov bol bohatý program, súčasťou ktorého boli dve úvodné plenárne prednášky, 51 hlavných sekcií (v každej 6 – 8 referentov), 16 špecializovaných sekcií (spravidla štyri prezentácie), dva okrúhle stoly, špeciálne kontaktačné podujatie zamerané na program Horizont 2020 a záverečný okrúhly stôl. Okrem tohto odborného programu organizátori pripravili pre záujemcov aj pestrý spoločenský program v podobe tematických prehliadok Lisabonu, plavbe po rieke Tejo či celodenného výletu do mesta Évora.

Pracovnú časť konferencie otvorili 3. septembra 2014 večerné plenárne prednášky Johna V. Bickford-Smitha (University of Cape Town) a Waltera Rossu (Universidade de Coimbra). Nasledujúci deň ráno začal v konferenčných priestoroch maratón hlavných a špecializovaných sekcií, ktorých hlavným problémom bolo, že sa konali paralelne. Z bohatého programu venujem osobitnú pozornosť trom sekciám, ktoré som stihol navštíviť, a sekciu, v ktorej som vystúpil.

Celkovo osem prezentácií autorov z Belgicka, Talianska, Francúzska či Fínska odznelo v sekcii *Planting new towns in Europe in the interwar period: politics, practitioners and people*. Jednotliví autori predstavili rôzne projekty z rôznych kútov Európy či už samostatne, alebo v komparatívnej perspektíve. Zaujímavosťou je, že napriek absencii českého či slovenského zástupcu sa až dve prezentácie týkali medzivojnového Československa (témami boli Baťov Zlín a pražská medzivojnová avantgarda).

Fenomén Prahy mal zastúpenie aj v sekcii *Municipalising or privatising? Urban services in comparative perspective (18th – 21st centuries)*. Príspevky, ktoré tu odzneli, boli venované mestám z celej Európy od Záhrebu cez Oslo a Zürich až po stále ukrajinský Mariupol. Oscilovali okolo problémov transformácie správy, vývoja verejnej dopravy či otázky sociálneho bývania. Okrem svojho obsahu zaujali jednotlivé prezentácie tým, že francúzsky autor hovoril o mestských reformách v Anglicku v 19. storočí, Japonec o privatizácii elektrickej siete v Nemecku počas Weimarskej republiky či ruský kolega o verejnej doprave práve v Mariupoli.

Špecializovanú sekciu *The city as a „factory yard“* organizovali kolegovia z Ostravskej univerzity Andrea Pokludová a Pavel Kladiwa v spolupráci s Catherine Horel (Université de Paris). Štyri príspevky mali spoločného menovateľa v podobe fenoménu industriálneho mesta na príkladoch z Nemecka, Portugalska, Poľska a Česka.

Môj príspevok akceptovali organizátori sekcie *Urban design for Mussolini, Stalin, Salazar, Hitler and Franco during the interwar period*. Organizátormi sekcie boli Max Welch Guerra (Bauhaus-Universität Weimar), Harald Bodenschatz (Technische Universität Berlin) a Christian von Oppen (Bauhaus-Universität Weimar). Téma sekcie bola mimoriadne atraktívna a vyžiadala si i organizačnú zmenu v podobe presunu do väčšej prednáškovej sály. Na rozdiel od ostatných sekcií, ktoré som mal možnosť navštíviť, rokovanie začínalo vstupom Harald Bodenschatza, ktorý predstavil koncepciu sekcie zapadajúcu do dlhoročného výskumu jej organizátorov. Práve na základe tohto výskumu stanovil sedem základných problémov ďalšieho výskumu. Ukázalo sa, že práve na tieto problémy reagovali akceptované príspevky autorov z Ruska, Talianska, Švajčiarska, Estónska, Portugalska a Slovenska. Všetci autori dostali pozvánku na ďalšiu spoluprácu a možnosť svoje príspevky publikovať v rámci výstupov organizátorov sekcie. V sekcii som vystúpil s príspevkom, v ktorom som na príklade urbanistického vývoja Prešova a zásahov režimu slovenského štátu do verejného priestoru v meste v rokoch 1938 – 1945 analyzoval vplyvy talianskych a nemeckých vzo-

1 Detaily dostupné na tematickej webovej stránke. [cit. 22. 1. 2015]. Dostupné na internete: <http://www.eauh2014.fcsh.unl.pt>

rov. Už priamo na konferencii pri konfrontácii s ostatnými prezentáciami sa ukázali prvé zaujímavé výsledky a význam komparatívneho pohľadu v takých otázkach, ako napr. premenovávanie ulíc, preberanie architektonických vzorov, sociálneho bývania a podobne.

Účasť na konferencii bola mimoriadnou príležitosťou na získanie skúseností a kontaktov v oblasti výskumu urbánnych dejín, ktoré majú v súčasnej historickej vede mimoriadny potenciál a ktorých rozvíjanie patrí i k prioritám Katedry histórie FF UPJŠ v Košiciach. Najbližšia veľká konferencia asociácie bude v roku 2016 v Helsinkách.

Martin Pekár
FF UPJŠ v Košiciach

PRAMENE K DEJINÁM CIRKEVNEJ SPRÁVY TRNAVA 23. SEPTEMBER 2014

Úlohou historikov je skladať mozaiku našich dejín, odkrývať postupne krok za krokom jej jednotlivé dieliky a vytvárať tak obraz o našej minulosti. Príležitosťou na prezentáciu výsledkov ich práce sú vedecké konferencie, na ktorých sa stretávajú odborníci i laici, aby porovnali svoje vedomosti a priniesli nové poznatky o rôznych historických témach. Jedným z takýchto podujatí bola aj medzinárodná konferencia *Pramene k dejinám cirkevnej správy*, ktorá sa uskutočnila 23. septembra 2014 v Trnave a jej organizátormi boli Katedra histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a Slovenská historická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied v Bratislave, sekcia pre cirkevné dejiny.

Po slávnostnom privítaní prítomných zástupcami katedry a univerzity ako prvý vystúpil Jozef Bernard Meliš, ktorý sa zaoberal cirkevnými pomermi v Slovenskej a Partizánskej (Nemeckej) Lupči v stredoveku. Predstavil súčasný stav bádania a načrtol problémové body, pričom ponúkol aj ich možné riešenie. Dospel k záveru, že namiesto troch kostolov uvádzaných doteraz v historiografii je na základe archívnych prameňov možné v Slovenskej Lupči hľadať iba dva z nich (Kostol sv. Ducha, Kostol sv. Františka). Vladimír Rábik z Trnavskej univerzity prezentoval vo svojom príspevku výsledky výskumov vo Vatikánskom tajnom archíve. Sústredil sa na pramene zachytávajúce údaje o platbách, tzv. *commune servitium*, nitrianskych biskupov pápežskej komore v 14. storočí. Objasnil spôsoby vyplácania týchto poplatkov, ich výšku a uviedol tiež konkrétne príklady z uhorského prostredia. Peter Labanc takisto z Trnavskej univerzity sa zamerl na priblíženie počiatkov úradu vikára Spišského prepošstva. Prvá správa o vikárovi Spišského prepošstva pochádza z roku 1328 a autor predstavil vikárov zo 14. storočia. Upozornil tiež na fakt, že postupne správu prepošstva prevzali do rúk vikári namiesto prepošov, čo doložil na počte vydaných listín týmito cirkevnými hodnosťarmi. Ján Lukačka z Univerzity Komenského sa v príspevku sústredil na netradičné pramene k cirkevným dejinám, vyzdvihol najmä úlohu archeológie a jej dôležitosť obzvlášť pre obdobie raného stredoveku. Ako posledný v prvom bloku vystúpil Marek Púčík z Univerzity Komenského, ktorého cieľom bolo zodpovedať otázku, či tzv. Pázmaňov súpis farností z roku 1629 zodpovedá Zoznamu farností Ostrihomskeho arcibiskupstva z roku 1397. Na základe porovnania viacerých prameňov dospel k záveru, že tieto dva zoznamy nie sú totožné.

Po prestávke na kávu dostali priateľskí zahraniční hostia z Maďarska. Norbert C. Tóth z Univerzity v Segede sa venoval problematike súdnej právomoci bratislavských prepošov v 14. – 15. storočí, ktorú analyzoval podľa údajov zo stredovekých listín. Prišiel k názoru, že súdna právomoc týchto hodnostárov sa vzťahovala na menšiu Bratislavskú župu, konkrétne na časť Žitného ostrova. Bálint Lakatoš z Maďarskej akadémie vied objasnil priebeh sporu bratislavského prepošta Ladislava Šósa s kapitulou v rokoch 1421 – 1425. Prepošt sa totiž dopustil viacerých prechmatov, keď sa usiloval zvýšiť podiel svojich príjmov na úkor kanonikov. Iný spor, tentokrát medzi Jasovským prepoštvom a mestečkom Moldava, bol predmetom výskumu Júlie Ďurčovej z Trnavskej univerzity. Išlo o spor, ktorý vznikol z dôvodu neplatenia nájomného za prenajaté oráčiny prepošstva zo strany Moldavčanov a ktorý trval viac ako 150 rokov. Drahoslav Magdoško z Univerzity Pavla Jozefa Ša-fárika v Košiciach sa zaoberal vzťahom mestskej správy k majetkom kostolov, špitálov a kláštorov v stredovekých Košiciach. Patronátne právo mesta sa prejavilo v správe kostolných a kláštorných

majetkov tým, že ich spravovali tzv. kostolní otcovia, pochádzajúci z radov významných mešťanov. Príspevok Márie Fedorčákovej z Prešovskej univerzity v Prešove s názvom *Pramene k dejinám cirkevnej správy v Bardejove v stredoveku* predniesol jej manžel Peter Fedorčák. Sústredil sa na tie pramene, ktoré obsahovali problematiku vzťahu mesta a mestského farára, resp. otázku slobodnej voľby farára.

Po krátkej prestávke vystúpil ďalší zástupca Trnavskej univerzity – Martin Tibenský, ktorý predstavil unikátny register Kostola sv. Mikuláša v Trnave z roku 1495. Ozrejmil okolnosti vzniku registra, bol totiž vyhotovený na popud mesta, a tiež rozobral jeho výpovednú hodnotu. Z registra možno získať poznatky o hmotnom zabezpečení kostola a oltárnic, o oltárnych fundáciách či o kostolných otcov a ich funkcií. Na ďalší zaujímavý prameň upozornil vo svojom príspevku Radoslav Ragač zo Slovenského národného archívu. Išlo o neskorostredoveký register Kostola sv. Vavrince v Bratislave, vedený od roku 1501 do 30. rokov 16. storočia. Register sa skladá z dvoch častí, a to z registra príjmov kňaza kostola a z registra príjmov oltára Panny Márie, ktorého patrónom bol cech voskárov. Miloš Marek z Trnavskej univerzity analyzoval vznik funkcie vicearcidiakonov a ich pôsobenie v cirkevnej správe na stredovekom Slovensku. Zahraničným hosťom bola aj Zsófia Kádár z Univerzity Eötvösa Loránda v Budapešti, ktorá sa v príspevku *Mariánska kongregácia bratislavského jezuitského kolégia v 17. storočí* sústredila na študentský spolok tohto kolégia, okolnosti jeho vzniku, princípy fungovania a najmä na zvyk rozdávanie darčkových kníh, tzv. xenia. Skúmala prípady rozdávania týchto kníh a priblížila nielen ich tituly, ale aj okruh obdarovaných. Peter Fedorčák z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach tentokrát vo svojom príspevku objasnil rozsah pramennej bázy týkajúcej sa dejín jezuitov v Košiciach, a to v období pred rokom 1657, keď bola jezuitmi v Košiciach založená univerzita. Ivan Mrva z Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave predstavil kartografické pramene k dejinám cirkevnej správy, pričom ich rozdelil do dvoch základných skupín, a to na pramene primárne (generálne mapy provincií a biskupstiev) a pramene zmiešané (mapy stolíc, v ich značkách uvádzané aj základné atribúty cirkevnej správy). Na vybraných príkladoch demonštroval možnosti využitia kartografických diel pre rekonštrukciu cirkevnej správy v minulosti. Mária Kohútová z Trnavskej univerzity venovala pozornosť štruktúre zápisníc z kanonických vizitácií v 16. a 17. storočí. Na základe ich komparácie poukázala na rozdiely medzi zápisnicami z jednotlivých období a upozornila na skutočnosť, že zápisnica z územia Šaštínskeho arcidiakonátu z roku 1626 je v porovnaní s ostatnými zápisnicami zo 17. storočia výnimočná svojím obsahom. Na záver predniesol svoj príspevok Martin Garek z domácej univerzity, ktorý priblížil pramene z fondu Ústredie štátnej bezpečnosti odhaľujúce postavenie poľských duchovných na Slovensku v rokoch 1939 – 1945.

Prednesené príspevky priniesli množstvo nových a zaujímavých poznatkov z oblasti cirkevných dejín a poukázali na možnosti využitia rôznych historických prameňov pri ich výskume. Konferencia ponúkla tiež priestor na diskusiu o prezentovaných témach, čo by malo byť v konečnom dôsledku cieľom každého takéhoto podujatia.

Ivana Červenková
SNA v Bratislave

REMESLO MÁ ZLATÉ DNO... CECHY, ŽIVNOSTI, MANUFAKTÚRY A TOVÁRNE V DEJINÁCH SLOVENSKA BRATISLAVA 1. – 3. OKTÓBER 2014

V dňoch 1. – 3. októbra 2014 sa v priestoroch konferenčnej sály Slovenského národného archívu v Bratislave uskutočnila vedecká konferencia venovaná dejinám cechov, živnostiam, manufaktúram a továrňam na Slovensku. Konferenciu zorganizoval Slovenský národný archív v spolupráci so sekciou archívnictva a pomocných vied historických Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV. Rokovanie otvoril riaditeľ Slovenského národného archívu Radoslav Ragač.

Po úvode vystúpil so svojím príspevkom o cechoch v Žiline Richard Marsina z Trnavskej univerzity v Trnave. Zameral sa na najvýznamnejší žilinský cech, na cech súkenníkov. Gábor Strešňák z Mestského múzea v Senci sa venoval seneckým cechom v 16. – 18. storočí, tieto mali skôr teritoriálny charakter a boli rozšírené i do okolitých obcí. Záhorské múzeum v Skalici reprezento-

vala Mária Zajíčková s príspevkom o cechu skalických súkenníkov. Pri spracovaní tejto tematiky využila okrem archívnych aj muzeálne pramene. Na základe daňových súpisov, výpovedí a sťažností členov jednotlivých cechov priblížila ich každodenný život v slobodných kráľovských mestách v Bratislavskej stolici v roku 1715 Mária Kohútová z Trnavskej univerzity v Trnave.

Druhý blok konferencie začal Norbert Praženka z odboru archívov a registratúr Ministerstva vnútra SR s prednáškou o mlynárskej rodine Dopierovcov. Po všeobecnom úvode o mlynárstve zamerával svoju pozornosť na pôsobenie Dopierovcov v Šaštíne a v Kútoch. Kremnický cech klobučníkov v 18. storočí predstavil Daniel Haas Kianička. O štatútoch zlatomoravských cechov v 18. storočí, v ktorých boli obsiahnuté aj náboženské otázky, referoval Dominik Šabo. So zaujímavým príspevkom o cechu (grémiu) maliarov, zlatníkov a lakierníkov v Bratislave v prvej polovici 19. storočia sa predstavila Katarína Beňová z Katedry výtvarného umenia Univerzity Komenského v Bratislave. Svoju prednášku obohatila aj názornými ukážkami diel jednotlivých maliarskych majstrov. Na záver tohto bloku vystúpila Alena Longauerová z Puncového úradu SR, ktorá priblížila problematiku puncovníctva v zlatníctve.

V záverečnom bloku dominovali prednášajúci z Trnavskej univerzity v Trnave. Martin Tibenský poskytol obraz remeselnej výroby v Trnave v 16. storočí na základe písomných prameňov mestskej proveniencie. O remeselnej výrobe a počiatkoch priemyslu v mestečku Smolenice v 18. a 19. storočí referovala Zuzana Lopatková. O mlynoch a mlynároch na panstve Ostrý Kameň podal správu Adrián Lančarič. Pôsobenie obuvníkov vo Veľkých Levároch osvetlil Pavol Vrablec z Mestského centra kultúry, Múzea Michala Tillnera v Malackách. Na záver vystúpila domáca prednášajúca, pracovníčka Slovenského národného archívu Ivana Fialová s prezentáciou o remeselníkoch v mestečku Šaštín. Pri spracovaní tejto problematiky využila najmä štatistické údaje, daňové súpisy a sčítania obyvateľstva. Prvý deň konferencie ukončil Anton Fiala s koreferátom o grémiu maliarov (natieračov), pozlacačov a lakovačov v kráľovskom meste Prešporok.

Druhý deň konferencie začal prednáškou Evy Morovicovej v spolupráci s Annou Falisovou z Historického ústavu SAV v Bratislave o dejinách a formovaní cechu ránhojičov. Alena Gazdíková zo Slovenského národného archívu priblížila kapitolu z dejín bratislavského másiarstva, konkrétne sa zamerala na rodinu Manderlovcov. Obsadzovaniu a činnosti remeselníkov v mestskej správe v prvej polovici 19. storočia v Nemeckej Lupči sa venovala Barbora Greschová z Pamiatkového úradu SR. Jarmila Bátovská a Marta Švolíková zo Štátneho archívu v Nitre, pobočka Levice, sa zamerali na dokumenty k dejinám cechov a živností z regiónu ich pôsobnosti. Podrobnejšie analyzovali debnársky cech v Pukanci a garbiarsky cech v Bátovciach. O cechových zbierkach Mestského múzea Bratislava referovala Zuzana Francová.

Ďalšie príspevky boli venované rozvoju živností a živnostníkov v dejinách Slovenska. Juraj Herman zo Slovenského národného múzea analyzoval vplyv živnostenského zákona na remeslá. Eva Vrabcová, pracovníčka Slovenského národného archívu, sa zamerala na seredských živnostníkov v medzivojnovom období. V zastúpení bola prednesená prezentácia Branislava Šprochu a Pavla Tišliara z Katedry etnológie a muzeológie Univerzity Komenského v Bratislave o možnostiach využitia ekonomických štruktúr obyvateľstva v rokoch 1921, 1930, 1940 a sčítania podnikov a závodov na Slovensku v roku 1930. O svoje poznatky z výskumu dejín prvej parketovej továrne v Uhorsku v Kostolňanoch pod Tribečom sa podelil Peter Keresteš zo Štátneho archívu v Nitre. Kristína Becaniová zo Štátneho archívu v Banskej Bystrici, pobočka Lučenec, podala správu o dejinách smaltovní v Novohrade. Problematiku popradského pivovarníctva a jeho dvestoročnú tradíciu pod Tatrami priblížila Božena Malovcová zo Štátneho archívu v Levoči, pobočka Poprad. Vznik a fungovanie papierní a celulózok v Ružomberku do roku 1945 pripomenul František Chudják z Archívu Národnej banky Slovenska. Účastinnú spoločnosť Bratia Stollwerck a spol. predstavila Daniela Tvrdoňová zo Slovenského národného archívu. Na túto prednášku nadviazal Anton Fiala s koreferátom o známkach továrne Stollwerck.

Tretí deň rokovania sa začal prednáškou Júlie Ragačovej z Archívu hlavného mesta SR Bratislavy o zlatníckom rode Francisciocov z Mošoviec. Významní členovia rodu, ako napríklad Ľudovít Francisci, dali prednosť úradnickej kariére pred remeslom (richtár z Mošoviec, kurátor rímskokatolíckej farnosti v Mošovciach). Podnikateľskými aktivitami rodiny Kuffnerovcov, pôsobiacej v Sládkovičove, sa zaoberala Petra Kalová z Pamiatkového úradu SR. Zaniknuté cechy v bratislavskom Podhradí boli témou referátu Márie Stieberovej. Koreferát o úlohe remeselníkov a cechov pri

hasení požiarov v ranonovovekej Bratislave si pripravil Miroslav Kamenický z Univerzity Komenškého. Prejav heraldickej kultúry v cechovom prostredí na vybraných modelových príkladoch analyzoval Radoslav Ragač zo Slovenského národného archívu. Vývoj symboliky cechových remesiel na základe zachovaných sfragistických prameňov (typárií a pečatí) priblížil Martin Besedič zo Slovenského národného múzea v Bratislave. Tematiku symbolov rozdelil na patrociniá cechov, biblické výjavy a kresťanskú ikonografiu. V rámci prezentácie sa podrobnejšie venoval práve patrociniám cechov jednotlivých miest na Slovensku.

Záver konferencie spestrila Adelaida Mezeiová z Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislave prednáškou o družstvách domáceho priemyslu na etnografických výstavách na začiatku 20. storočia. Sústredila sa na vznik spolkov, zameraných na výrobu výšiviek a čipiek a ich distribuovanie na zahraničné výstavy. Tieto družstvá sa výrazne podieľali nielen na zachovaní tradícií ľudovumeleckého priemyslu, ale prispeli aj k emancipácii slovenských žien na sklonku 20. storočia.

Slovenský národný archív, hlavný organizátor konferencie, ponúkol aj sprievodné podujatia, ako prehliadku výstavy k téme konferencie, výstavy „Prvá svetová vojna“ v priestoroch Bratislavského hradu alebo výstavy o bratislavskom rodákovi Aronovi Grühutovi, záchrancovi Židov a bojovníkovi za ľudské práva. Podujatie malo pozitívny ohlas. Dúfame teda, že príspevky budú v krátkom čase publikované v pripravovanom zborníku.

Petra Hagoňová
SNA v Bratislave

STRETNIUTIE MLADÝCH HISTORIKOV IV. – STREDOEURÓPSKE MESTO AKO POLITICKÉ, KULTÚRNE A HOSPODÁRSKE CENTRUM KOŠICE 16. OKTÓBER 2014

Výskum a sprostredkovanie vedeckých údajov medzi mladými bádateľmi sú najdôležitejšími atribútmi krevovania kvalitných prác nielen v historickej obci, ale aj v ostatných vedných odboch. Výmena informácií, nadviazanie vzájomných kontaktov ako aj kritické zhodnotenie príspevkov patrili k hlavným ambíciám organizátorov tohtoročného stretnutia mladých historikov.

Štvrtý ročník celoslovenskej doktorandskej konferencie sa uskutočnil 16. októbra 2014 už tradične v priestoroch historickej auly Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Vedecká konferencia niesla názov *Stredoeurópske mesto ako politické, kultúrne a hospodárske centrum* a jej hlavnými organizátormi bola Katedra histórie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, Spoločenskovedný ústav SAV, Historický ústav SAV a v neposlednom rade Slovenská historická spoločnosť, pod záštitou ktorej sa celé podujatie uskutočnilo. O vysokom záujme svedčí počet mladých doktorandov nielen z radov slovenských univerzít a inštitúcií. Konferencia získala medzinárodný rozmer vďaka doktorandom z Poľka, Čiech a Srbska. Odbornými garantmi konferencie boli: PhDr. Dušan Kováč, DrSc., PhDr. Eva Kowalská, DrSc., PhDr. Rastislav Kožiak, PhD., PhDr. Slavomír Michálek, DrSc., doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD., prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc., a prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. Organizačný tím pozostával z doktorandov a odborných asistentov Katedry histórie FF UPJŠ: PaedDr. Alžbeta Bojková, PhD., Mgr. Nikoleta Dzurikaninová, Mgr. Pavol Kacvinský, Mgr. Nikola Regináčová, PhD., a Mgr. Zuzana Tokárová, PhD.

Úvodné slovo predniesol dekan Filozofickej fakulty UPJŠ prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc., a vedúci Katedry histórie doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD., ktorý vo svojom príhovore poďakoval členom organizačného výboru a vyjadril veľkú vďaku nad opätovaním stretnutím mladých historikov práve v Košiciach. Konferencia prebiehala v dvoch sekciách paralelne, podľa chronologického rámca od najstarších dejín k novším, v priestoroch historickej auly a súběžne v malej zasadačke. Prednáškový blok riadil moderátor spolu s odborným garantom danej sekcie, ktorý vopred dostal celé znenie príspevkov a v závere bloku mal za úlohu vysloviť kritický komentár. Po jeho zhodnotení mali možnosť reagovať aj samotní referujúci, následne sa voľne rozprúdila diskusia.

V prvý deň konferencie odznelo spolu 16 príspevkov, v štyroch sekciách. Prvú sekciu moderovala Mgr. Zuzana Tokárová, PhD., a odborným garantom bol doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD. Svoj výskum predstavil Mgr. Jindřich Zajíc (Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Katedra his-

torie) v príspevku s názvom *Nacionalizace veřejného prostoru na příkladu Teplicka meziválečného období*, v ktorom predstavil symboly českej menšiny: sochy, architektúru i pomníky, ktoré po roku 1918 zanikli alebo boli prestavané, čím stratili svoj typický ráz. Mgr. Jan Holovský (Univerzita Karlova v Praze, Ústav hospodárskych a sociálnych dejín) poukázal v téme *Kolín 1850 – 1914: Národnostně české město v procesu modernizace na mesto*, ktoré sa vplyvom modernizácie a industrializácie stalo hospodárskym centrom a dopravným uzlom. Ako tretí v tomto bloku odprednášal svoj príspevok pod názvom *Obraz Košic ako politického, hospodárskeho a kultúrneho centra v slovenskej historiografii* Mgr. Ondrej Ficeri (Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach). Posledné slovo patrio Mgr. Michalovi Horáčkovi (Univerzita Karlova v Praze, Ústav hospodárskych a sociálnych dejín) s príspevkom *Verneřice mezi budováním, přežíváním a úpadkem*. Zamerl sa na mesto Verneřice v období výstavby, prežívania a úpadku, rovnako predstavil základné otázky, ciele i rozpracovanú štruktúru svojej práce.

Moderátorkou súbežne prebiehajúceho rokovania v druhej sekcii bola PaedDr. Alžbeta Bojková, PhD. Pod taktovkou odborných garantov PhDr. Rastislava Kožiaka, PhD., a PhDr. Pavla Maliniaka, PhD., ako prvá svoj príspevok prezentovala Mgr. Andrea Huczmanová (Univerzita Karlova v Prahe, Katolícka teologická fakulta), ktorá podrobne popísala nepopierateľný význam baníctva v regióne Krušných hôr (*Horní města Krušnohoří coby centra kultury*). Predmetom štúdie Mgr. Tomáša Homofu (Historický ústav SAV) bolo predstaviť úlohu moravského mesta Olomouc v čase vojenského konfliktu medzi uhorským kráľom Matejom Korvínom a českými panovníkmi Jurajom Poděbradským a Vladislavom II. Jagelovským, vystúpil s príspevkom *Olomouc ako dejisko politického zápasu o českú korunu v rokoch 1469 – 1479*. Ako predposledný sa predstavil PhDr. Vladimír Vlasko (Historický ústav SAV) s príspevkom *Mesto Šopron a Šopronský komitát v politických zápasoch pánov z Kőszegu*, v ktorom poukázal na politické postavenie mesta Šopron a rozširovanie domény rodu Kőszegiovcov. Blok prednášok svojim príspevkom s názvom *Objednavatelé graduálů 16. století* uzavrela Mgr. Ema Součková (Univerzita Karlova v Prahe, Ústav dejín kresťanského umění).

Príjemným spštením celého stretnutia bola obedňajšia prestávka, po ktorej sa pokračovalo v prednášaní v popoludňajších blokoch. Rokovanie v poradí tretej sekcie otvorila moderátorka Mgr. Nikola Regináčová, PhD., s odbornou garantkou bloku PhDr. Evou Kowalskou, DrSc. V rámci bloku bola v podaní Mgr. Táne Nejezchlebovej-Šimkovej (Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Katedra historie) prezentovaná téma *Města a přijímání luterství v severozápadních Čechách v 16. století na příkladu Krupky, Děčína a Benešova nad Ploučnicí*. Príspevok popisoval na príklade spomínaných miest proces presadzovania luteránskeho vierovyznania v 16. storočí zo strany šľachty, ako aj prijímanie reformovaného učenia mešťanmi. Nasledoval Mgr. Tomáš Adamčík (UMB v Banskej Bystrici, Katedra histórie) s podrobným popisom verejných aktivít miestneho kaplána Eugena Geromettu v mestečku Bytča v kontexte politických udalostí z roku 1848 v príspevku *Slávnost slobody v Bytči a další politické vystúpenie Eugena Geromettu v revolučnom roku 1848*. Mgr. Nikoleta Dzurikaninová (UPJŠ v Košiciach, Katedra histórie) vo svojom príspevku *Športové spolky v životě mesta Košice v období dualizmu* podrobne predstavila spolkový život v meste Košice, športový rozmach, archívne pramene potrebné pre výskum, početnosť spolkov ako aj používané spolkové stanovy. Mgr. Adam Szabelski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Historii) zamerl svoj výskum na mesto Poznań v rokoch 1793 až 1918 a vystúpil s referátom *Poznań or Posen? The political, economic and cultural rivalry between Germans and Poles in the capital of Greater Poland in the years 1793 – 1918*.

Poslednú sekciiu hodnotil doc. Mgr. Ján Adam, PhD., a moderátor Mgr. Martin Počátko. MA Nino Delić (The Institute of History Belgrade) predstavil mesto Nový Sad, známe stredisko politického diania na juhu Uhorska, v téme *Slobodné kráľovské mesto Nový Sad 1748 – 1918. Od hraničiarkej usadlosti k modernému, ekonomickému, kultúrnemu a politickému centru*. Úlohu cechov v mestách, ako aj spôsobov, akými boli cechmajstri ovplyvňovaní v procese výroby a pri predaji tovaru, podrobne analyzovala Mgr. Eva Němečková (Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Katedra historie) v téme príspevku *Role cechů ve středověkých a raně novověkých městech*. Mgr. Tomáš Řeha (Ostravská univerzita v Ostravě, Katedra historie) v referáte *Města Rakouského Slezska první poloviny 19. století nahlížené soudobými statisticko-topografickými prameny* poukázal na čiastočné závery získané prostredníctvom pramenného výskumu, v ktorom sa zamerl na mestské

prostredie Sliezska v období priemyselnej revolúcie. Posledné slovo patrilo Mgr. Pavlovi Kacvinskému (UPJŠ v Košiciach, Katedra histórie), ktorý predstavil predbežné výsledky svojej dizertačnej práce, uviedol zhodnotenie viacerých stredovekých sakrálnych objektov na príklade Krásnej nad Hornádom v prednáške *Pôvod sakrálnej architektúry Severného Potisia a jej kultúrny obraz vo vtedajšej dobe*.

Po prednesení všetkých príspevkov sa v historickej aule konalo spoločné stretnutie aktívnych i pasívnych účastníkov konferencie a nasledovala záverečná diskusia. Hlavné slovo patrilo odborným garantom jednotlivých sekcií, ktorí ocenili vyššiu úroveň tohtoročných príspevkov v porovnaní s minulým ročníkom, k čomu prispelo aj prepracovanie vnútornej organizačnej štruktúry po stránke obsahovej i metodologickej. Ocenili témy prednášajúcich a ich moderné poňatie, metodiku výskumu, nové prístupy a vízie, ako aj záujem mladých ľudí najmä o dejiny staršieho obdobia, ktoré sú vo všeobecnosti v spoločnosti v úzadí. Na druhej strane nesmieme zabudnúť na kritické pasáže oponentských posudkov garantov, ktorých cieľom bola konštruktívna kritika. Ich komentý mali poslúžiť na správne usmernenie, bez ktorého by sa napísanie kvalitnej dizertačnej práce z odboru história nezaobišlo. K bezproblémovému chodu celého podujatia prispel organizačný výbor pod vedením Mgr. Pavla Kacvinského a Mgr. Nikolety Dzurikaninovej, poďakovanie rovnako patrí vedúcemu Katedry histórie FF UPJŠ v Košiciach doc. PaedDr. Martinovi Pekárovi, PhD.

Nikola Regináčová
FF UPJŠ v Košiciach

DAS NÖRDLICHE KARPATENBECKEN IN DER HALLSTATTZEIT KOŠICE 9. – 10. DECEMBER 2014

Archeologický ústav SAV a Katedra histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v spolupráci s Johannes Gutenberg-Universität v Mainzi a Slovenskou archeologickou spoločnosťou pri SAV organizovali v dňoch 9. – 10. decembra 2014 medzinárodnú konferenciu *Das nördliche Karpatenbecken in der Hallstattzeit*. Pracovné rokovanie konferencie 10. decembra 2014 otvoril rektor UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc., a zástupcovia organizátorov: PhDr. Susanne Stegmann-Rajtár, CSc., za Archeologický ústav SAV v Nitre a SAS pri SAV doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD., vedúci Katedry histórie UPJŠ v Košiciach a prof. Christopher Pare za Johannes Gutenberg-Universität v Mainzi.

Počas konferencie odznelo 25 vyžiadaných prednášok od pozvaných odborníkov z Rakúska, Slovenska, Nemecka, Maďarska, Česka a Slovenska, ktorí sa zaoberajú dobou halštatskou v Karpatskej kotline. Program bol koncipovaný tak, aby po každej prednáške bol dostatočný časový priestor na diskusiu, čo účastníci aj využili. Rokovacími jazykmi bola angličtina a nemčina. Konferencie sa zúčastnilo 52 archeológov a študentov archeológie. Časť prednášok absolvovali študenti košickej katedry histórie, ktorí majú praveké dejiny Karpatskej kotliny zaradené do výučby v prvom ročníku. Nosná téma konferencie vychádzala z grantového projektu VEGA 2/0051/12: *Podiel východoeurópskych nomádskejších spoločností na profilácii kultúrno-historického vývoja Slovenska v dobe halštatskej*. Konferencia zameraná na uvedenie problematiky v Karpatskej kotline bola zorganizovaná po prvýkrát. Jej cieľom bolo vzájomne sa informovať a konfrontovať poznatky získané z terénnych a teoretických výskumov.

Pri sledovaní problematiky historického vývoja v Karpatskej kotline v dobe halštatskej sa v súčasnosti hľadajú odpovede na viaceré otázky. Dané územie bolo v období medzi 8. – 5. storočím pred Kr. križovatkou vplyvov vychádzajúcich z geograficky a kultúrne rozličných okruhov, čo malo za následok nejednotnú profiláciu materiálnej kultúry a spoločensko-hospodárskeho vývoja tunajšieho obyvateľstva. V západnej časti sídlili skupiny východohalštatskej kultúry, ktoré sa dostávali do kontaktu s vyspelejšími severotalianskymi civilizačnými centrami, čo sa odzrkadilo na hospodárskej a spoločenskej štruktúre obyvateľstva, hlavne na kultúre elit prezentovanej hradiskami a veľkými mohylovými hrobmi. Vrchol vývoja dosiahli v 7. storočí pred Kr. Východná časť Karpatskej kotliny mala iný vývoj, ktorý podminil príchod východných jazdeckých skupín z lesostepného priestoru severného Pričernómoria. Tieto skupiny sa označujú ako skýtske alebo skýtoindé. Treba

však pripomenúť, že to neboli iba nomádi alebo polonomádi. Výsledky nových výskumov ukazujú, že s nimi prichádzajú aj skupiny, u ktorých podobne ako u domáceho obyvateľstva prevažovalo agrárne hospodárstvo. Archeologický materiál dokladá existenciu vzájomných kontaktov medzi uvedenými kultúrnymi prostrediami. Ich forma a miera bola rozdielna.

V prednesených referátoch a na posteroch sa prezentovala problematika sociálnej štruktúry obyvateľstva s poukázaním na rozpoznanie jej prejavu v štruktúre sídlisk, na pohrebiskách, ako i na problematiku interpretácie sociálneho statusu a od neho odvodzovanej politickej moci jednotlivca. Ďalšie témy sa dotýkali chronológie nálezov, nových rádiocarbonových dát, počiatkov železiarstva, typológie keramiky, mineralogických analýz, úlohy koňa v živote západo- a východo-karpatských spoločností. Časť prednášok bola venovaná kultúrnym kontaktom medzi obyvateľmi západnej a východnej časti Karpatskej kotliny a kultúrno-chronologickej interpretácii pamiatok geneticky spájaných s východným skýtskym alebo skýtoïdným prostredím stredného Podnestria. Pre slovenských bádateľov boli veľkým prínosom informácie o nepublikovaných, časovo súbežných nálezoch z priľahlého územia Maďarska. Poznatky k chronológii nálezov z východo- a juhovýchodoalpského územia, opierajúce sa o severotalianске a etruské centrá, budú východiskom pre chronologickú klasifikáciu slovenských nálezov.

Záverom môžeme konštatovať, že konferencia sa stretla s veľkým záujmom predovšetkým zahraničných odborníkov, napriek tomu, že sa organizovala v dosť neobvyklom čase v závere roku 2014. Prínosom boli nielen prednesené témy, ale aj možnosť prezentovať Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a samotné mesto. S finančnou podporou RSVS a Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV bol vydaný zborník abstraktov: MIROŠŠAYOVÁ, Elena – STEGMANN-RAJ-TÁR, Susanne (Eds.). *Das nördliche Karpatenbecken in der Hallstattzeit: Zusammenfassungen der Vorträge und Poster zur internationalen Tagung*. Nitra-Košice : Archeologický ústav SAV, 2014. 38 s. ISBN 978-80-89315-59-8.

Elena Miroššayová
Archeologický ústav SAV

JAK PSÁT DĚJINY VELKÝCH MĚST? BRNO 19. – 21. NOVEMBER 2014

Historický výskum, ako aj výskum iných vedných odborov sa snaží v oblasti bádania upriamiť pozornosť na poznanie, zdokonaľovanie a obohacovanie výskumných prác zameraných na poznanie dejín miest. Na druhej strane tieto moderné trendy odhalili množstvo metodologických a koncepčných problémov, ktoré limitujú plnohodnotnosť a plasticosť syntetizujúcej interpretácie mestských dejín.

Cieľom medzinárodnej konferencie s názvom *Jak psát dějiny velkých měst?* bolo hľadanie odpovede na položenú otázku. Ako vyplýva z názvu, konferencia bola zameraná na urbánne dejiny, s cieľom spoločne vyriešiť problémy týkajúce sa úlohy mestských dejín a ich vplyvu na spoločnosť, dejiny mesta verzus mesto v dejinách, odborný žáner, štruktúra výkladu, problematika kolektívneho autorstva, stav, spracovanie a prístupnosť archívnych prameňov k dejinám miest, multikulturalita i multietnickosť, úloha vidieckeho obyvateľstva, mesto vo vzťahu centrum a jeho periféria či iné otázky.

Medzinárodná konferencia sa uskutočnila v dňoch 19. – 21. novembra 2014 v priestoroch snemovej sály Novej radnice v Brne pod záštitou Archívu mesta Brna v spolupráci s Historickým ústavom Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity, Katedrou histórie Univerzity Jana Evangelistu Purkyně v Ústí nad Labem a Výskumným centrom historickej geografie Akadémie vied Českej republiky. Po oficiálnom otvorení konferencie odznel úvodný príhovor Libora Blažeka, ktorý v mene hlavného organizátora podujatia Archívu mesta Brna privítal hostí. Program stretnutia bol rozdelený do siedmich tematických blokov, v ktorých vystúpilo štyridsať prednášajúcich – odborníkov z rôznych významných pracovísk v Európe.

Úvodný blok prvého dňa konferencie (19. novembra 2014) s názvom *Dejiny mesta ako koncept v súčasnom dejepisectve – súčasné projekty dejín miest 1. časť* otvoril so svojím príspevkom

Stadtgeschichte(n) heute. Das Fallbeispiel Wien und der Versuch einer Anleitung zu einem Idealtyp historik, archivár a univerzitný profesor Dr. Ferdinand Opll (Viedeň). Ferdinand Opll označil mesto za najdôležitejší priestor pre ľudí, ktorý zároveň slúži ako súhrn zaujímavých poznatkov vhodných pre výskum. Predstavil postupy a ideálny koncept písania dejín miest na príklade monografie Dejiny Viedne. Doc. PhDr. Juraj Šedivý, MAS, Ph.D. (Bratislava), vo svojej prezentácii *Dejiny Bratislavy – moderná a postmoderná koncepcia dejín mesta* predostrel problematiku dejín miest z pohľadu ich spracovania vo forme knižne vydávaných publikácií či internetových údajov o dejinách miest, ktoré sa v modernej dobe denne aktualizujú. Poslucháčov informoval o metodických postupoch uplatnených pri písaní prvého zväzku kolektívneho diela dejín Bratislavy. Vývoj miest v Rumunsku bol ovplyvnený európskym prostredím a práve 19. storočie bolo zaujímavým z hľadiska zvýšeného záujmu o mesto ako objekt výskumu. Samotný pojem mesto vysvetlila a koncepcie miestnych dejín prostredníctvom údajov získaných z maďarskej a rumunskej historiografie odprednášala Dr. Judit Pál (Kluž-Napoca) v príspevku *Stadtbegriff und Stadtgeschichte in der ungarischen und rumänischen Geschichtsschreibung*. Posledný prednášajúci prvého bloku prof. Dr. Zdzisław Noga (Krakov) v štúdií *Monografie wielkich miast w historiografii polskiej* poukázal na syntézy o dejinách miest v poľskej historiografii, ako napríklad dejiny miest Poznaň, Gdansk, Toruň a iné. Zmienil sa tiež o problémoch, ktorým sa pri písaní dejín miest treba vyhnúť.

Počas nasledujúcej diskusie si prednášajúci vymieňali skúsenosti nadobudnuté pri písaní dejín konkrétnych miest, po nej sa presunuli na obedňajšiu prestávku a konferencia pokračovala v druhom bloku prednášok s názvom *Dejiny mesta ako koncept v súčasnom dejepisectve – súčasné projekty dejín miest 2. časť*. Ako prvá v popoludňajšom bloku predstavila svoj príspevok s názvom *Dějiny českých, moravských a slezských měst – ediční řada Nakladatelství Lidové noviny* doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc., z Prahy. Doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc. (Praha), poukázal na koncepty písania dejín mesta Praha, ako aj možné poňatia edície mestských kníh na internete v téme *Vědecké dějiny Prahy – idea, možnosti, skutečnost*. V poradí tretí prednášajúci v tomto bloku Dr. Thomas Krzenek (Lipsko) odprednášal svoj príspevok „*Dějiny a jazyk*“. *Jak psát dějiny Brna v němčině? Pokus po stech letech*, v ktorom sa snažil odpovedať na položenú otázku, rovnako popísal postup pri písaní plánovaného diela dejín Brna v nemeckom jazyku. Posledné slovo patrilo prof. Mgr. Liborovi Jánovi, Ph.D. (Brno), s referátom *Proporce a disproporce – problém nejen svazku o středověku Brna*. Popísal postup – proporce a disproporce, ktoré vznikli pri písaní kolektívneho diela *Dejiny stredovekého Brna*. Sedem kapitol je radených tematicky, no nastali značné disproporce v závislosti od použitých prameňov a nevyváženosti počtu strán jednotlivých kapitol. Diskusia sa týkala vhodného výberu periodizácie pri písaní dejín miest, nevyhnutnosti proporcionality kapitol v monografiách, čo je pri veľkých mestách ťažiskovým, pričom prevláda najmä zameranie autorov na kontext politického diania v krajine.

Tretí blok *Dejiny mesta ako koncept v súčasnom dejepisectve – súčasné projekty dejín miest 3. časť* otvorila doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc. (Praha), s príspevkom *Český etnologický výzkum multietnicity a multikulturality ve městech*. Ukončeným projektom Ostravskej univerzity upútala doc. PhDr. Andrea Pokludová, Ph.D. (Ostrava), v príspevku *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850 – 1914. Dokončený / nedokončený projekt urbánních dějin* upozornila na dôležitosť správneho výberu konceptu pri písaní dejín mesta. Blok prednášok uzavrel doc. PhDr. Bohumír Smutný, Dr. (Brno), s príspevkom *Hospodářské dějiny měst. Srovnání publikací o dějinách Olomouce, Opavy a Jihlavy*, v ktorom ukázal na narastajúci záujem verejnosti o dejiny miest, zároveň naznačil potrebu obohatiť výskum aj o problematiku hospodárskych dejín, ktorá je ešte stále v úzadí. Po krátkej prestávke v panelovej diskusii vystúpila PhDr. Irena Loskotová, Ph.D. (Brno), ktorá predstavila projekt online *Encyklopedie dějin města Brna*, a Mgr. Iveta Coufalová (Olomouc) sa zamyslela nad témou *Dokumentace nebo nostalgie*.

Na druhý deň konferencie – 20. novembra 2014 pokračovali prednášky štvrtým blokom s názvom *Dejiny mesta jako koncept v současném dějepisectví – současné projekty dějin měst, dokončení*. Ako prvý predniesol referát s názvom *Od starých letopisů českých k novým dějinám „velkého města“ Hradce Králové* PhDr. Zdeněk Zahradník (Hradec Králové). Zákulisie vývoja, autorstvo, postoje recenzentov k monografii a modernej publikácii k dejinám mesta Jihlavy predstavil PhDr. Vlastimil Svěrák (Jihlava) v referáte *Moderní publikace o dějinách města Jihlavy*. V zastúpení vystúpil Mgr. Adam Skála (Plzeň) s príspevkom *Dejiny Plzně*. Vtipnou formou predstavil pozadie zostavo-

vateľskej práce autorky publikácie *Dejiny Plzně*. Publikácia obsahuje kapitoly s hospodárskym, demografickým a urbanistickým zameraním, dejiny hudby, početné ilustrácie a mapové vyobrazenia. Záverečná reč patrila Mgr. Dávidovi Valúšekovi (Zlín), ktorý charakterizoval obsahové zameranie pripravovaného druhého zväzku o dejinách Zlína v príspevku s rovnomenným názvom *Pripravovaná publikácia k dejinám Zlína*.

Názov *Príklady metodologických a koncepcných problémů dějin měst, nové přístupy* niesol v poradí piaty blok druhého dňa konferencie. V prednášaní pokračoval Mgr. Vladimír Mañas, Ph.D. (Brno), s prednáškou *Syntéza jako výzva: interdisciplinarita při konstrukci městských dějin středověku a raného novověku*. Pri písaní dejín miest je potrebné zamerať výskum na interakciu medzi prírodným prostredím a vývojom miest v stredoveku, dôležitá je topografia miest – sídla panovníkov a biskupov.

Aký význam mali vodné siete a ako sa podpísali na vývoji miest, odprezentovala Dr. Katalin Szende (Budapešť) – *Stadtgeschichte verorten: städtische Topographie als Leitmotiv für geschichtliche Darstellungen am Beispiel von mittelalterlichen Ungarn*. Dr. Attila Tózsá-Rigó (Miškovec) sa v príspevku *Neue methodologische Interpretationsmöglichkeit für Stadtgeschichte, oder wissenschaftliche „Modeströmung“? Geschäftsnetzwerke zwischen nordwestungarischen und mährischen Städten in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts* zamerla na obchodné styky medzi mestami na hranici Uhorska a Moravy, na výskum a potrebu poznania sociálnych sietí týchto miest. Prednášky pokračovali po krátkej diskusii. Prezentačiu o obraze identity vo verejnom priestore a v čase predstavil Mgr. et Mgr. Bohumír Bernásek (Praha) – *Pohled na dějiny měst skrze proměny lokální identity*. Bc. et Bc. Helena Chalupová (Praha) popísala staré české povesti v kontexte dejín mesta v príspevku *Pověsti coby plod druhého života dějin města na příkladu Prahy*. Predpoludňajšiu sekciu príspevkov uzavrel Mgr. Dr. Viktor Velek (Ostrava) s témou *Vliv menšinové hudební kultury na dějiny velkého města*.

Po obednejšej prestávke pokračovala konferencia v dvoch súběžne prebiehajúcich blokoch. Prednášajúci šiesteho bloku – sekcie A s názvom *Prameny a archivy* boli umiestnení v sále Rady mesta Brna. V tejto sekcii prevládali predovšetkým príspevky zamerané na historické pramene a archívne materiály, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou výskumu dejín akéhokoľvek mesta.

Sekcia B siedmeho bloku konferencie niesla názov *Špecifické fenomény dějin středoevropských měst*. Ako prvá s príspevkom *Úloha městských dějin v poznávání vývoja společnosti na příklade města Košice v 19. století* vystúpila Mgr. Nikola Regináčová, PhD. (Košice), ktorá sa zamerla na vývoj populácie v centre a na periférii mesta Košice (v priebehu 19. storočia), s dôrazom na administratívne členenie a postupné zblížovanie sa centra mesta s okolitými predmestiami. V štúdiu *Zlomové udalosti 20. stoletia v syntézach dějin vybraných slovenských měst doc*. PaedDr. Martin Pekár, PhD. (Košice), predstavil špecifiká vybraných dejín miest na území Slovenska, k najčastejšie sa opakujúcim negatívam zaradil kolektívne diela založené na faktografických tézach, používanie tradičných chronologických štruktúr i absencie syntéz pre dejiny miest 20. storočia na území Slovenska. Dr. Hanna Kozinska-Witt (Lipsko) predstavila vývoj židovského obyvateľstva v mestách prostredníctvom nemeckej a poľskej historiografie v príspevku pod názvom *Juden in den Städten als ein Problem der zeitgenössischen polnischen und deutschen Historiographie*. V prednášaní pokračoval PhDr. Marek Durčanský, Ph.D. (Praha), s témou *Město a univerzita. Téma a jeho místo v syntetických zpracováních dějin měst*. Prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D. (Brno), odprezentoval referát *Město jako cíl křesťanské misie*. Blok prednášok svojím príspevkom *České Budějovice na přelomu 18. a 19. století jako biskupské rezidenční město* uzavrela Mgr. Lenka Martínková, Ph.D. (České Budějovice).

Po odznení všetkých príspevkov sa v snemovej sále konalo spoločné stretnutie aktívnych i pasívnych účastníkov. Organizátori konferencie sa všetkým prítomným poďakovali za účasť, ocenili výber tém ako aj vysoký záujem o danú problematiku nielen vedeckej obce, ale aj širokej verejnosti.

Na tretí deň konferencie (21. novembra 2014) boli pre prednášajúcich naplánované zaujímavé exkurzie po pamiatkach mesta Brna (stará a nová radnica, brnianske podzemie, hrad Špilberk, vila Tugendhat).

Nikola Regináčová
FF UPJŠ v Košiciach

HOŠŤOVSKÉ PREDNÁŠKY NA KATEDRE HISTÓRIE FF UPJŠ
KOŠICE 14. OKTÓBER – 17. DECEMBER 2014

Katedra histórie FF UPJŠ v zimnom semestri akademického roka 2014/2015 pokračovala v tradícii usporadúvania hosťovských prednášok. Pozvaní hostia prostredníctvom zvolených tém priblížili študentom vybrané aspekty zo sociálnych, politických a hospodárskych dejín, ale aj z pomocných vied historických.

Sériu prednášok v dňoch 14. – 15. októbra 2014 otvorila doc. PhDr. Dana Musilová, CSc., z Historického ústavu FF Univerzity Hradec Králové. Vo svojich príspevkoch sa zamerala na zložitú problematiku rodových štúdií a postavenia žien v spoločnosti. Prostredníctvom tém *Ženy v intelektuálnych profesiách v prvej polovine 20. storočia* a *Poslankyně a senátorky Národního shromáždění Československé republiky 1918 – 1939* upriamila pozornosť na možnosti uplatnenia žien v intelektuálnej a politickej sfére. V nasledujúcom dni sa študenti oboznámili s veľmi aktuálnou otázkou *Úvod do gender studies*.

V novembri zavítali na pôdu katedry opäť odborníci z českého prostredia. V dňoch 25. – 26. novembra 2014 vystúpil s príspevkami z prostredia Československa a Čiernej Hory PhDr. Ondřej Vojtechovský, Ph.D., pracovník Ústavu svetových dejín FF Univerzity Karlovej v Prahe. Prvá prednáška mala názov *Československo a sovietsko-juhoslovanská roztržka v roku 1948*. Následne priblížil dejiny Čiernej Hory. Najprv príspevkom *Čierna Hora a východná otázka v novoveku*, ktorú doplnil témou *Petar II. Petrovič-Njegoš a jeho miesto v dejinách Čiernej Hory*. V ten istý deň, t. j. 26. novembra, sa prihovril študentom aj doc. PhDr. Dušan Janák, Ph.D., dekan Fakulty verejných politík Sliezskej univerzity v Opave. Zameral sa na *Priemyselno-výrobné družstvá českých a slovenských robotníkov a roľníkov v ZSSR*.

Štvrtého decembra si študenti vypočuli prednášku metodologického charakteru z pomocných vied historických. *Listiny ako predmet skúmania diplomatiky a historické pramene* bol názov prednášky prof. PhDr. Ferdinanda Uličného, DrSc. Zimný semester v tohtoročnom akademickom roku uzavrela prednáška v anglickom jazyku. Príspevok *Theorizing Post-Socialist Change in East-Central Europe* predniesla 17. decembra 2014 Dr. habil. Eszter Bartha, Ph.D., z Maďarskej akadémie vied, zaoberajúca sa výskumom sociálnej integrácie a sociálnej politiky.

Nikoleta Dzurikaninová
FF UPJŠ v Košiciach